

**Zaak C-326/22**

**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie**

**Datum van indiening:**

13 mei 2022

**Verwijzende rechter:**

Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie  
(Polen)

**Datum van de verwijzingsbeslissing:**

18 maart 2022

**Verzoekende partij:**

Z. sp. z o.o.

**Verwerende partij:**

A. S.A.

---

**Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding**

Vordering tot overlegging door de verwerende partij (een bank) van consumentenkredietovereenkomsten die volgens de verzoekende partij noodzakelijk zijn om eventueel vorderingen tot teruggave van de niet-rentekosten van een krediet tegen de verwerende partij te kunnen instellen.

**Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing**

Uitlegging van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad (PB 2008, L 133, blz. 66), artikel 267 VWEU.

## **Prejudiciële vraag**

Moet artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48 in het licht van het Unierechtelijke doeltreffendheidsbeginsel aldus worden uitgelegd dat de consument of de ondernemer aan wie de consument zijn rechten uit hoofde van deze richtlijnbevestiging heeft overgedragen, op grond daarvan van de kredietgever kan vorderen dat hij een exemplaar van de overeenkomst (alsook van de reglementen die deel uitmaken van de overeenkomst) overlegt, alsook informatie omtrent de aflossing van het krediet die noodzakelijk is om na te gaan of de berekening van de aan de consument betaalde bedragen uit hoofde van de proportionele terugbetaling van de totale kosten van het krediet naar aanleiding van de vervroegde aflossing ervan, en die noodzakelijk is om een vordering tot eventuele teruggave van bovenvermelde bedragen in te stellen?

## **Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof**

Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad: artikel 16, lid 1

Arrest van het Hof van Justitie van 19 juni 1990, Factortame e.a., C-213/89, EU:C:1990:257

## **Aangevoerde bepalingen van nationaal recht**

- 1) Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (Dz. U. van 2022, volgnr. 715; hierna: „u.k.k.”): artikel 49, leden 1 en 2
- 2) Ustawa Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „k.p.c.”) van 17 november 1964 (Dz. U. van 2021, volgnr. 1805): artikel 19, lid 1, artikel 98, lid 1, artikel 130, leden 1 en 2, artikel 130<sup>1a</sup>, leden 1 tot en met 3, artikel 187, lid 1, punt 1, artikel 248
- 3) Ustawa Kodeks cywilny (burgerlijk wetboek; hierna: „k.c.”) van 23 april 1964 (Dz. U. van 2020, volgnr. 1740): artikel 123, lid 1, punt 1

## **Korte uiteenzetting van de feiten en van het hoofdgeding**

- 1 De verwerende partij (bank) heeft met verschillende rechtsvoorgangers van de verzoekende partij (consumenten) een consumentenkredietovereenkomsten gesloten.
- 2 De door de afzonderlijke consumenten aangegane kredieten zijn vóór het verstrijken van de termijn afgelost.

- 3 De consumenten die elk met de verwerende partij een consumentenkredietovereenkomst hebben gesloten, hebben de verzoekende partij op grond van cessieovereenkomsten geldig de vorderingen overgedragen tot terugbetaling in de zin van artikel 49, leden 1 en 2, juncto artikel 5, lid 6, onder a) en b), van de u.k.k. (terugbetaling van niet-rentekosten) waarop zij jegens de verwerende partij aanspraak kunnen maken.
- 4 De verzoekende partij, die deze rechten heeft verworven, verzoekt de verwerende partij om overlegging van deze consumentenkredietovereenkomsten, met de op elk van deze overeenkomsten toepasselijke reglementen, begeleidende overeenkomsten, met inbegrip van de verzekeringsovereenkomsten en de algemene voorwaarden ervan, alsmede om mededeling van bepaalde informatie, aangezien de betrokken consumenten niet in het bezit zijn van exemplaren van deze overeenkomsten (die zijn ze kwijtgeraakt).
- 5 Bovendien heeft de verzoekende partij gevorderd dat de verwerende partij wordt verplicht zich op een bepaalde manier te gedragen, met name door bepaalde informatie te verstrekken in verband met de gesloten kredietovereenkomst.

#### **Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding**

- 6 Vaststaat dat de verwerende partij en de rechtsvoorgangers van verzoekster verbonden waren door consumentenkredietovereenkomsten.
- 7 De verwerende partij weigert het verzoek van de verzoekende partij in te willigen en stelt dat er geen rechtsgrondslag is om de gevraagde documenten, met name de overeenkomsten, aan de verzoekende partij (en aan haar rechtsvoorgangers) te verstrekken, zelfs indien de consumenten – zoals in casu – de verwerende partij hebben ontslagen van het bankgeheim en de verzoekende partij hebben gemachtigd om de overlegging van de consumentenkredietovereenkomsten tussen verweerster en de consumenten te vorderen.

#### **Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing**

- 8 Volgens de verwijzende rechter is een vraag gerezen die uitlegging vereist van het Unierecht, te weten artikel 16 van richtlijn 2008/48, in samenhang met het doeltreffendheidsbeginsel van het Unierecht. Het staat immers vast dat zowel de Uniewetgever als de nationale wetgever met het oog op een sterke bescherming van de consument hebben voorzien in de mogelijkheid voor de consument om een deel van de kosten die zijn gemaakt bij het sluiten van een kredietovereenkomst terug te vorderen in geval van vervroegde aflossing ervan. Uit bepalingen van nationaal recht volgt evenwel dat het bestaan van deze vordering door de verzoekende partij (de consument) moet worden bewezen, hetgeen niet mogelijk is zonder aan de rechter de overeenkomst als bewijs over te leggen.

- 9 Het lijkt erop dat de consument zonder overeenkomst en zonder informatie over de wijze van terugbetaling van het krediet onmogelijk een oordeel kan vellen over: ten eerste, de juistheid van de door de kredietgever berekende terug te betalen niet-rentekosten van het krediet en, ten tweede, de beoordeling of het economisch rendabel is om een vordering in te stellen. Dit doet op zijn beurt ernstige twijfel rijzen over de doeltreffendheid van het recht van de consument op terugbetaling van een evenredig deel van de niet-rentekosten van het consumentenkrediet in een situatie waarin de consument helemaal niet kan nagaan of en in welke mate hij recht heeft op terugbetaling van de niet-rentekosten van het krediet.
- 10 De verwijzende rechter merkt op dat de consument niet verplicht is om een exemplaar van de overeenkomst te bewaren. Doorgaans beschikt de consument echter niet over de technische mogelijkheden om kopieën van gesloten overeenkomsten duurzaam te bewaren, aangezien partijen bij de overeenkomsten waarop artikel 49 u.k.k. van toepassing is, doorgaans personen met een laag inkomen zijn die talrijke kortlopende kredieten aangaan die aan de definitie van consumentenkrediet beantwoorden. In die omstandigheden is het mogelijk dat deze consumenten de hun overgelegde exemplaren van de overeenkomst kwijt raken en dat vele consumenten op het tijdstip van vervroegde aflossing van het consumentenkrediet niet meer over een exemplaar van de overeenkomst beschikken, waardoor zij de op artikel 49 u.k.k. gebaseerde vorderingen op de kredietgever niet doeltreffend kunnen verifiëren.
- 11 Het is een vaak voorkomende praktijk om een eerder krediet af te lossen door een nieuwe verbintenis aan te gaan. In een dergelijke situatie wordt er geen geld naar de rekening van de consument overgemaakt en heeft de consument bijgevolg geen precieze informatie over het tijdstip waarop de schuld is afgelost.
- 12 Dat de consument zich kan wenden tot privébedrijven die informatie over zijn schuld aanbieden, maakt zijn situatie er niet beter op. Dat brengt immers extra kosten mee die eraan in de weg kunnen staan dat hij de vorderingen die hij krachtens het Unierecht geniet, geldend maakt. Bovendien is deze informatie niet volledig en bevat zij niet noodzakelijkerwijs informatie over alle aangegane verbintenissen.
- 13 Het nationale procesrecht biedt de rechter weliswaar de mogelijkheid om de aangewezen persoon te verplichten bepaalde documenten over te leggen (artikel 248 k.p.c.), maar een dergelijke verplichting kan niet dienen om de vordering te specificeren en kan pas toepasselijk zijn nadat de vordering daadwerkelijk is ingesteld.
- 14 Tegelijk is de voorwaarde voor het instellen van een vordering dat de vordering nauwkeurig omschreven is (artikel 187, lid 1, punt 1, k.p.c.), hetgeen niet mogelijk is zonder dat de consument of zijn rechtsopvolger in het bezit is van de kredietovereenkomst en van informatie over de datum waarop de schuld is afgelost. In een dergelijke situatie zal de voorzitter moeten oproepen tot het

verhelpen van de vormgebreken in de dagvaarding (artikel 130, lid 1, k.p.c.) en kan de dagvaarding, indien het niet mogelijk is deze vormgebreken te verhelpen, bijgevolg worden teruggezonden, wat tot gevolg zal hebben dat zij de door de wet aan de indiening ervan verbonden effecten niet teweegbrengt (artikel 130, lid 2, k.p.c.).

- 15 Een consument die door een professionele gemachtigde wordt vertegenwoordigd, loopt ook het risico dat de dagvaarding wordt teruggezonden zonder oproeping om deze te verbeteren (artikel 130<sup>1a</sup> k.p.c.), met het eventuele recht om de dagvaarding binnen een week vanaf de datum van betekening van de beschikking tot terugzending te verbeteren (artikel 130<sup>1a</sup>, lid 3, k.p.c.).
- 16 Indien de consument daarentegen zijn vordering onnauwkeurig formuleert, zou hij in geval van een vordering die hoger is dan het werkelijk verschuldigde bedrag het risico lopen de procedure te verliezen en de kosten daarvan te moeten dragen. In de Poolse rechterlijke praktijk is de overtuiging bestendigd dat een verzoeker die zijn dagvaarding intrekt of wiens vordering wordt afgewezen, de zaak verliest, behalve wanneer de verweerder tijdens de procedure de betaling verricht.
- 17 Uiteraard is het in de nationale rechterlijke praktijk aanvaard dat een verzoeker kan aantonen dat het instellen van een vordering noodzakelijk was om zijn rechten te doen gelden, en in dat geval wordt hij niet in bovengenoemde kosten verwezen. Een situatie als in casu aan de orde is, valt echter niet onder de bestendige rechterlijke praktijk, zodat een deel van de rechterlijke instanties in een dergelijke situatie mogelijk oordeelt dat de consument er door het verlies van de overeenkomst zelf schuld aan heeft dat hij de grootte van zijn vordering niet kan bepalen en dus de kosten daarvan moet dragen. Het niet-verwijzen in de kosten van een verzoekende partij die vervolgens de vordering gedeeltelijk intrekt, is namelijk een uitzondering op het beginsel van aansprakelijkheid van partijen voor het resultaat van het proces (artikel 98, lid 1, k.p.c.). Deze uitzondering wordt restrictief uitgelegd, hetgeen voor de consument tot grote onzekerheid leidt wanneer hij een vordering instelt.
- 18 Indien de consument een vordering indient voor een lager bedrag dan hem verschuldigd is, loopt hij het risico op verjaring van het resterende bedrag dat hem verschuldigd is. In de bestendige nationale rechterlijke praktijk wordt artikel 123 k.c. (over de stuiting van de verjaring) aldus uitgelegd dat de verjaring in beginsel wordt gestuit door de indiening van een dagvaarding, maar alleen voor het gedeelte van de vordering dat in de dagvaarding is opgenomen.
- 19 Een uitzondering op deze regel geldt alleen voor vorderingen waarvan de waarde op het tijdstip van de indiening van de dagvaarding niet kan worden bepaald omdat zij voortvloeien uit een door de rechter op een bepaald tijdstip verrichte waardering van een bepaald vermogen. Dat is hier niet het geval.
- 20 Door het ontbreken van een overeenkomst is de consument evenmin in staat te beoordelen of het voor hem rendabel is zijn vordering geldend te maken en na te

gaan of zijn krediet na vervroegde aflossing correct is afgerekend. De consument is de zwakkere partij bij de overeenkomst en beschikt, in tegenstelling tot ondernemingen, niet over de middelen om elk voor hem relevant document op een duurzame manier op te slaan. Het verlies van het exemplaar van de overeenkomst die bij de sluiting ervan is verkregen, ontnemt de consument dus de reële mogelijkheid om zijn vorderingen op grond van artikel 49, leden 1 en 2, u.k.k. (d.w.z. vorderingen die rechtstreeks steunen op artikel 16 van richtlijn 2008/48) geldend te maken en een overweging te maken over de gegrondheid van het instellen van die vorderingen.

- 21 Uit de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie volgt dat de nationale rechter de doeltreffendheid van het Unierecht moet verzekeren. Dit vereiste houdt tevens in dat de rechterlijke instanties in een situatie waarin zulks noodzakelijk is, gerechtigd zijn maatregelen toe te passen waarin de normen van nationaal recht niet voorzien (arrest van het Hof van 19 juni 1990, *Factortame e.a.*, C-213/89, EU:C:1990:257). De verwijzende rechter vraagt zich af of, gelet op het beginsel van doeltreffendheid van het Unierecht, uit artikel 16 van richtlijn 2008/48 een recht voortvloeit om documenten te eisen zoals een consumentenkredietovereenkomst die vervroegd is afgelost alsook informatie over de datum en het bedrag van de aflossing van het krediet, indien de verkrijging ervan noodzakelijk is voor de beoordeling van de gegrondheid van een vordering en voor het daadwerkelijk instellen van een vordering, zonder dat het risico wordt gelopen dat aan de tegenpartij de proceskosten moeten worden terugbetaald of dat een deel van de vordering zal verjaren.
- 22 Indien de consument geen recht heeft op een dergelijke vordering, zou het voor hem aanzienlijk moeilijker zijn om zijn rechten uit hoofde van artikel 16 van richtlijn 2008/48 te doen gelden. Het instellen van een vordering zou immers een aanzienlijk risico inhouden, dat de uitoefening van voornoemde vordering kan ontmoedigen.
- 23 Het louter ontbreken van een overeenkomst ontnemt de consument ook het recht om te beoordelen of het ondernemen van gerechtelijke stappen überhaupt noodzakelijk en rendabel is. De consument of de entiteit die in zijn rechten is getreden (als gevolg van een cessieovereenkomst) kan zijn situatie dus niet ondubbelzinnig vaststellen, hetgeen de instelling van een vordering tegen de kredietgever eveneens kan ontmoedigen. Al deze omstandigheden hebben tot gevolg dat voornoemde personen enerzijds hun rechten ten aanzien van de kredietgever niet kunnen vaststellen, terwijl anderzijds de uitoefening van die rechten, indien zij ondanks het ontbreken van een eenduidige beoordeling van de gegrondheid van hun aanspraken beslissen een vordering in te stellen, aanzienlijk bemoeilijkt is (wegens de ernstige risico's voor een verzoeker die het instellen van een vordering meebrengt).